

Apponyi és Rákosi.

A polgári lapok most megint tele vannak színes dicséretükkel, Apponyi új beszédét, Rákosi ünnepségét ismét üdvözlölvén, mint a jobb jövő ígérő pirkadását. Mi nem ünnepljük őket, bár tiszteltük bennük mindenkor eszméiknek rendíthetetlen hitű harcosait s hogy sose szótunk rájuk átkokat, most sem szótunk rá, hogy térden csuszva feléjük canossá-zzunk. Érdekes jelenség ez most a polgári lapokkal és jellemző erkölcsükre, valamikor győztes harcokat viseltek a nyugodt béke súlyos fő-fő reakcionáriusai: Rákosi Jenő és Apponyi Albert ellen, most meg körülötménezik őket hangos boldogsággal. Az ő reakciójuk ma a liberalizmus, az emberi szabadságjogok és a fejlődés magassága a ma irányító politikusi mellett, érthető hát a polgári lapok szerföltött nagy öröme egy egy szavuk, vagy beszédük megjelenése után. Rákosi naponta ír bátor és utolérhetetlen irányú vezércikkeket javarészt a kurzus fonáságai ellen, Apponyi pedig időnkint kilép a politikai porondra és szónokilag-erkölcsileg oly alaposan fölépített beszédekben, tompán és udvariasan megmondja mondanivalóját. Három-négy napig, sőt egy hétig is visszahangzik a beszédek egyre halkuló moraja. Aztán megérkezik a csönd, marad minden a régiben, egészen az újabb egyéni akcióig vagy újabb gazdasági katasztrófáig. Amikor megint fölzug Apponyi dur hangja és pár napig megint világít Rákosi sora. Az a benyomásunk szinte, hogy a két öreg és utol nem ért igazi gladiátor ilyenkor kiáll a porondra s nagy, hatalmas hangú fölhívásukra ellen nem érkezik, megbámulják egymás erősségét, nem gyöngült képességeit-tehetségeit és ellenfél híján eredménytelen győzelemmel levonulnak a küzdőtérrel.

Rákosi jubileuma válaszbeszédei ben címezett a kormánynak súlyos szavakat, Apponyi a tizenharmadik katolikus naggyűlésen mondta el újabb jászberényi beszédét. Kiragadjunk két szakaszt belőle, ami közel esik hozzánk:

Azok a hírhedt „egyéni akciók”, amelyek nemzetünk jó hírnevét kiszámíthatatlan kárt okoznak...

Az összeomlás okainak taglalásánál: Hihetetlen váksággal ragaszkodtunk a nagyon kiváltságaihoz a közhatalmak szervezésében és ez által szinte lehet tenné tettük, hogy a kirekesztett vagyontalanok tömege e hatalmak iránt bizalommal viseltessék, hogy bennünk olyant lásson, ami előtt önként meghajol, ami neki nem csak hatalom, de tekintély is.

Az első idézet nem új: mintha csak valaki figyelmeztetne a jászberényi kerület beszámoló beszédére, vagy a trianoni béke delegáció elnökének üzenetére, az az előtti és az az utáni és közbeeső „nagy” beszédekre, a nemmel szavazásra a numerus claususnál és a botbüntetésnél. Mi hát benne mégis a figyelemre méltó? Az, hogy még mindig ugyan azt kell Apponyinak mondanania, szinte már szavakat se cserélve. Ezért nem jelent sokat minden harsonafuvás mellett ez a jászberényi beszéd se.

A másik szakasz már új: a kirekesztett vagyontalanok tömegéről szól Apponyi, a kirekesztettekről, akik nem viseltetnek bizalommal a hatalom iránt. Itt a különbség, amire nekünk szociálistáknak kell rámutatnunk Apponyi és Rákosi alakjainál, szembeállítva a Friedrichékkel és Hallerekkel. Apponyi, az ötven éve konzervatív, nyílt vallomást tesz, ime, nem egész így van a dolog, nem gonosz agitátorok munkája a munkásmozgalom, de a munkásság szabadságharca, amely a „vagyoni kiváltságaihoz hihetetlenül ragaszkodókkal” szemben a maga emberi kiváltságait akarja.

A pusztában elhangzik a szó. Apponyi, úgy jelenti, párt vagy csoportalakításra készül, ez az újabb megnyilatkozás lehet bejelentője. Jobb volna, ha a mi jóslatunk volna a rossz jövődömdönés és vállalkozása valóban jelentené azt a bizonyos óriási lépést a teljes konszolidáció felé.

A ratifikációról szóló törvényjavaslat a nemzetgyűlés előtt.

Interpellációk. — A nemzetgyűlés ülése.

Budapest, okt. 26. A nemzetgyűlés mai ülését nagy érdeklődés előzte meg. Az ülést fél 11 órakor nyitotta meg Rakovszky István elnök. Az elnöki bejelentések során bejelentette, hogy Horthy Jenő nemzetgyűlési képviselő mandátumáról lemondott. Jelentette továbbá az elnök, hogy Ruppert képviselő ellen Rudics Ferenc összeférhetetlenségi bejelentést tett, amit az irattárba helyeztek. Bemutatta továbbá az elnök Hontmegye föllirátát, amelyben Hock János vád alá helyezését kéri, továbbá több kérvényt, amelyet a nemzeti-ségi minisztérium tárgyában írtak föl a nemzetgyűléshez. Az elnök a kérvénybizottsághoz tette át a kérvényeket.

Ezután Rakovszky elnök bejelentette, hogy Sréter István honvédelmi miniszter holnap fog válaszolni Ruppert interpellációjára. Vasadi Balogh György és Zákány Gyula sürgős interpellációra kértek és kaptak engedélyt.

Ezután Hermann Miksa a szabaddalmi törvény módosításáról szóló törvényjavaslatát ismertette és elfogadásra ajánlotta.

Rassay Károly szólott elsőnek a javaslatához.

Rubinek Gyula kereskedelmi miniszter elfogadásra ajánlotta a javaslatot.

A Ház a javaslatot általánosságban és részleteiben elfogadta.

Ezután Csáky Imre gróf külügy-miniszter terjesztette elő a ratifikálásról szóló törvényjavaslatot. A ja-

Kikkel készülne az új párt: azokkal a képviselőkkel, akik megszavazták azoknak a törvényjavaslatoknak tömegét, amelyekkel még Apponyi se, még nálánál jóval jobboldaliak se értettek egyet? Hihető, hogy varázsszóra megváltozott meggyőződésük, hogy kedvük lesz visszacsinálni mindazt a törvényt-sorozatot, amit eddig alkottak, mert másképp ugyan hogy képzelné Apponyi az újbóli realizálódást?

Mélyen van a hiba. Gyökere az emberek lelkébe nyulik, ahol elhintették a gyűlölség magvát. Jó termés kalászoszott föl belőle, férfimunka volt, erősen szántották, gondosan öntözték. Most itt a termés. Vagy nem ilyenek vártak?

De ha új termés kell, akkor nem elég leverdesni a mostani termés üres kalászait. Új maggal kell próbálkozni, féltő szeretettel ápolni a csírákat, hogy egészséges és életerős kalásszá serdüljön és utat ne találjon közé a gyűlölség, a butaság és az emberi gonoszság mindent letaroló rozsdája.

Apponyi ma lehetetlen földatra vállalkozik: a beteg magból próbál egészségeset nevelni.

vaslatot a közgazdasági, közjogi és külügyi bizottságoknak adták ki.

Ezután a bizottsági választásokra tértek át és betöltötték a megüresedett bizottsági tagsági helyeket.

Az elnök jelentette, hogy a kereskedelmi miniszter holnap fog válaszolni Kerekes Mihály interpellációjára.

Ezután Korányi Frigyes báró pénzügyminiszter beterjesztette az adótol való menekülés meggátolásáról szóló törvényjavaslatot.

A törvényjavaslat első szakasza értelmében a törvényhozás további intézkedéséig tilos az ország területéről bárminő ingó vagyontárgyat, pénzt, kötvényt, részvényt, takarékpénztári betétkönyvet, csekket vagy bármely más értékpapírt, ékszer, drágakövet, gyöngyöt stb., a művészet és tudomány muzeális értékű tárgyi emlékeit, nem élő művészek képzőművészeti alkotásait, kéziratokat, nyomtatványokat, okleveleket, magyar művelődéstörténeti és régészeti emlékeket, butorokat, fa- és csontfaragványokat, agyag-, üveg-, ötvösmunkákat, építészeti tervrajzokat, műemlék-fölvételeket kivinni, vagy kiküldeni, követelést belföldi számláról külföldi számlára átutalni és általában oly személy javára írni, vagy valamely értéket oly személy javára letétbe helyezni, aki állandóan az ország területén kívül lakik vagy tartózkodik. A pénzügyminiszter az ingó vagyontárgyak kivételét, valamint a követelések átutalását és

más javára irását, az értékeknek más javára letétbe helyezését a szükséghez képest az ország egyes meghatározott részéből az ország más részébe is megtilthatja.

A 2. §. szerint a kiviteli tilalom alól mentes az utasok szokásos rendes podgyásza és a folyó kiadások fődözésére a szükséges 5000 koronát meg nem haladó készpénz, a szokásos podgyász keretén belül ékszer, drágakő vagy gyöngy csak oly mértékben szerepelhet, amely az utas társadalmi állásának, az utazás céljának, valamint a távollét tervezett tartamának megfelelő és az adótol való menekülés gyanúját nem kelti föl. A törvény rendelkezései nem terjednek ki a kereskedelmi áruk kivitelére és érintetlenül maradnak mindazok a jogszabályok, amelyek értelmében a külkereskedelmi forgalom korlátozásoknak vethető alá.

Ezután Tomcsányi Vilmos Pál igazságügyminiszter az igazságügy-minisztériumban alkalmazott bírák és ügyészek további alkalmaztatásának hatályban tartásáról szóló törvényjavaslatot nyújtotta be, majd Korányi Frigyes báró pénzügyminiszter a dohányjövédéki kihágások és szabálytalanságok után megállapított pénzbüntetések fölemeléséről szóló törvényjavaslatot nyújtotta be.

A javaslatokat az egyes bizottságokhoz teszik át.

Ezután folytatták a napirend tárgyalását.

Lingauer Albin a sajtótörvény revíziója tárgyában benyújtott indítványát okolta meg. Indítványát ideiglenesen visszavonja és konszolidáltabb időkben óhajtja azt ismét előadni.

Teleki Pál gróf miniszterelnök nem tartja alkalmasnak a mostani időt arra, hogy ezt a kérdést a Ház elé vigyék.

A cenzura kérdéséről is szólott a miniszterelnök. Nagyrészt személyi kérdéseken fordul meg a dolog. Megállapodtak az új vezetőben is, megbeszélték a szerkesztőségekkel a cenzura további kezelését és november elsején életbe fog lépni az új szisztema. Hogy ezt minél jobban lehessen megoldani, a cenzura vezetője és a négy csoport vezetői még közös értekezletet fognak tartani a szerkesztőségekkel. Ami a katonai cenzurát illeti, ebbe az új cenzurába bevonják a katonai cenzorokat.

Ezután Zákány Gyula a tanszabadságra vonatkozó törvények és belügyminiszteri rendeletek revíziója és különösen a zsidó nemzetiségű tanerők alkalmaztatása tárgyában tett indítványát visszavonta.

Utána Rassay Károly ugyancsak visszavonta indítványát, amely a parlamenti bizottságok kiküldésére vonatkozott, amely megvizsgálná az államvasutak jelenlegi állapotát.

Ezután Karaffiath Jenő szólalt föl és a gazdasági kisvasutak ügyében benyújtott indítványát okolta meg.

Vasadi Balogh György az egyetem ügyében szólalt föl. A vallás- és közoktatásügyi miniszter az egye-

temi köröket értekezletre hívta, ez a törvénynek fölülbírása. Miért nem szerez a kormány ennek a törvénynek érvényt, mikor rendelkezésére áll az erő?

Haller István kultuszminiszter válaszul az interpellációra és beszédében hangsúlyozza, hogy az egyetemi tanács tekintélyét minden körülmények között vissza fogja állítani. Az ifjúság vezetőit értekezletre hívta össze s ott nem volt szó alkudozásról, hanem kérte az ifjúságot, hogy sérelmeit és jogos kéréseit írásban terjessze elő. Ez két héttel ezelőtt történt, azóta akik engedélyt kaptak a beiratkozásra, azt akadálytalanul megtehették.

Gaál Gaszton: Ki is dobták őket azután!

Haller István: Azonban 80 százalékos rokkantság vagy 4—5 vitéségi érem nem jelenti azt, hogy az illetők magatartását ne tegyék bírálat tárgyává.

A belügyminiszter az internálásokról.

Ferdinándy Gyula belügyminiszter nyomban válaszul Zákány interpellációjára. Tagadhatatlan tény — mondotta —, hogy az internálás-institúciója nem a jogállam talajából sarjadzik és erőszakos momentum, amelyet a jogrend helyreállításával csökkenteni kell. E téren is vannak rendellenességek, de ezeket megszüntetni legfőbb kívánsága a kormánynak. Bizottságot fogunk kiküldeni két belügyi és egy igazságügyi főtisztviselőből, akiknek részéről a tárgyalogosság biztosítva van, mert eddig nem foglalkoztak internálási ügyekkel. Ez a bizottság a helyszínen megejteti a vizsgálatot és nyomban intézkedik adott esetben a szabadon bocsátás iránt. Élelmezési bajok mindenütt vannak, így az internáltak táborában is. A vizsgáló bizottságok küld ki és kérlelhetetlen szigorral lesújt a visszaélésekre. (Helyeslés.)

Zákány Gyula tudomásul veszi a választ, de kéri a minisztert, hogy a bizottságot még ezen a héten küldje ki.

A miniszter igenlőleg bólint.

A nemzetgyűlés a választ tudomásul vette.

Az ülés háromnegyed három órakor ért véget.

A görög király meghalt.

Budapest, okt. 26. A Havasügynökség jelenti: Hivatalosan jelentik: Sándor király tegnap meghalt.

Aki ÉLET- vagy GYERMEKBIZTOSÍTÁST óhajtott kötni, forduljon bizalommal

GERŐ LIPÓT-hoz,

a Magyar Élet és Járulékbiztosító Intézet vezérigkárához (Ref.-bérház.) LEGELŐNYÖSEBB FELTÉTELEK és DÍJTÉTELEK. Telefon 3—32.

Reggeltől délig a fakiosztásnál.

Kezdődik az ácsorgás. Szüken mérik a fát. „Ezt is a nép csinálja.”

Tudomásomra jutott, hogy a fahivatalban fát osztanak és mert odahaza hideg szobában gubbasztok, kezembe vettem a lisztkönyvet és elmentem én is oda, ahol a hideg elleni „orvosságot” adják. Elég későn, reggel 7 órakor értem a Jókai-utca és szinte elcsodálkoztam, hogy — mint szokás — senki se tolong az ajtó előtt. Bementem, sehol senki. Beljebb tekintettem és láttam, hogy a fahivatal ajtaja előtt sem tolonganak. Végre egy rendőrrel találkoztam, aki kijelentette, hogy mert a fahivatal vezetője beteg, ma fát nem osztanak. Elmentem szomorúan, de 9 óra felé, hogy megnyugtassam lelkiismeretemet, visszamentem újra és láttam, hogy tolonganak a fautalványért a didergő emberek.

Beálltam én is a sorba, a végére. Előtte lehetek vagy százötvenen, de türelemmel vártam. Hivatalnokok, munkások álldogálnak nem éppen csendes megadással, mert kitör belőlük az elfojtott keserűség. A nagy tolongásban, zajban senki sem érti a másikat, de mindenki beszél. Egy öreg asszony, aki eddig csöndesen álldogált, megszólalt:

— Minduntalan becsapják az embert. Azt mondják, hogy nem osztanak fát, de ha az ember később visszajön, látja, hogy csak úgy tolonganak, ember ember hátán.

— Jösszenomnak! — kiált valaki.

— Mit boxolja a hátam? Várjon, maga ráér!

— Mit, én ráérek? Tudja, hogy nekem annyi aktát kell még elkészítenem, amennyit még maga életében soha se látott? — felel vissza az egyik hivatalnoki tekintély.

Egy fiatal leány rosszul lett. Megmozdul a tömeg, kiabál és jajgat.

— Szögény lélők — sipong egy öreg asszony — minek gyűtt ide! Elviszik. Mindenki róla beszél. Sokan hazamennek, nem bírják. Én sem bírom, kiállok a sorból.

Cselhez folyamodtam. Odamentem a rendőrhöz, aki az ajtóban állott mint egy szobor, hidegen, mint akit nem tud megindítani semmiféle jajszó, könyörgés és aki biztos a felől, hogy télen nem fog dideregni.

— Biztos ur! Nem érek rá, mert dolgom van, legyen szives, engedjen be.

Ilyen szépen sohasem könyörögtem senkinek, de a rendőr nem hajlott a szép szóra, ridegen kijelentette:

— Nincs protekció, csak azok mehetnek be, akik rokkantak, vagy más állapotban vannak.

A rendőrbiztos tehát teljesítette kötelességét. Ezután azt a kérdést mertem megkockáztatni:

— Ha nem zavarom biztos urat, legalább azt tessék megmondani, hol és mennyit adnak egy könyvre? Végig mért, úgy látszott, na-

gyon furesát kérdezhettem, de mégis felelt:

— A fát Lippai Imre, Bach Jenő, Klein Gyula, Halász István és Popper G. utódánál mérik ki, még pedig szelvényre. A faszelvényt a családtagok száma szerint állítják ki, Négy személyig két, hat személyig három, nyolc személyig négy, azon fölüli személyekig hat métermázsát adnak.

A kapott információ után szomorúan baktattam az ajtó felé, mikor egy siránkozó hang ütötte meg a fületem:

— Nézze, lelkem, látja? Két métermázsá fa kétszázötvenven korona, de hol van még a fuvarozás, a fölvágás? Mire otthon van a fa, belekerül háromszázkilencven koronába. Jaj, de csuf világ van! Miből váltsam én be ezt a szelvényt, mikor napi 12.50 korona segélyt kapok.

Teljesen el voltam én is keseredve. Elhatároztam, ha fát nem kapok, legalább lássam, hogyan mérik ki azoknak, akiknek van pénzük és kaptak szelvényt a hideg elleni orvosságra.

Benyitok egy fatelepre, mindössze hét kocsi áll bent. Közelebb somfordálok, hogy lássam, hogyan mérik ki a fát. Egy négy centiméter vastagságú fa... kettő... öt... tíz... és fölcsapják a mérleg karját. Ki van? Nem jól láttam volna? A fa kevesebb volt, mint ami a szelvényre volt írva, mert még nem volt egyensúlyban a mázsa két karja.

Megvártam, míg a másikat meg mérik, de azt is szüken mérték meg. Megcsóváltam a fejem, de nem szóltam.

Visszamentem a fahivatalba, ahol már senki sem állott. Beléptem. Jól be volt fűtve és megkérdeztem, hogy a kereskedők miért mérik egy hasábbal szűkebben a fát? Szépen elcsicseregte a melegben ülő kisasszonyka, hogy ezt mind a nép csinálja, mert még meg sem érkezik a fa, már akkor hiányzik a vagonból, legjobb esetben 1—2 métermázsá. Persze, ezt is a nép csinálja. A háborút is, a drágaságot is, a fainséget is. És hogy a népek egészen más véleménye van ezekről a kérdésekről, ugy-e, az is a nép hibája? De sok rosszat csinál a — nép! ...ter.

A vörös hadsereg Wrangel csapatai ellen.

Bécs, okt. 26. (MTI.) Az Ukrán Sajtóiroda jelenti Kamenec Podoszkból: Mint a moszkvai Pravda 16-ika számában jelenti, a moszkvai szovjet 415 szavazótöbbséggel elhatározta, hogy a vörös hadsereg folytassa a hadműveleteket az ukrán-zóna és Wrangel csapatai ellen.

ÁLLANDÓ zenemű-ujdonságok, cuplák, operák, operettek. Magyar dalok. Zongora- és hegedű-iskolák. Szépirodalmi és műszaki könyvek. Divatlapok, papíráruk nagy raktára KOVÁCS HENRIK könyvkereskedésében. S Z E G E D, Kölessey-utca 4. TELEFON 10—48.

Mégis tárgyalnak a bányászokkal.

London, okt. 26. (MTI.) Tegnap egész nap folytak a tárgyalások a bányászok megbízottai és a kormány között. A kormány szakértőit is meghallgatta és a rendelkezésre bocsátott adatok hozzájárulnak majd a kérdések tisztázásához. A lapok megállapítják, hogy a bányászok elé terjesztett új ajánlat lehetővé teszi a két-shillinges béremelést olyan biztosítékok mellett, amelyek a termelést lényegesen emelni fogják. A miniszterelnök este kijelentette az alsóházban, hogy reméli, hogy a jelenleg folyó tárgyalásokkal elkerüljük annak a döntő bíróságnak szükségét, amelyre a széntermelés legjobb eszközének megállapítását akarták bizni. A bányászok megbízottai tegnap késő este fölkerítették Lloyd Georgeot, hogy a végrehajtó bizottság tanácskozása után fogadja őket.

London, okt. 26. (MTI.) A bányamunkások képviselői a kormánnyal ma délelőtt folytatták tárgyalásukat. Az erdményt délután közzölték a végrehajtó bizottsággal. Noha a meg egyezés formuláját még nem találták meg, a tárgyalás folytatását jó jelnek veszik a sztrájk megszüntetésére.

Fölhívás. A famunkáscsoport vezetősége föl hívja a szaktársakat, hogy hátralékos tagdíjakat október hó végéig föltétlenül rendezzék, mert november hó 1-től az 50 filléres külön heti járulékot nem aug. 1-től, hanem a befizetett hetek száma után fogják fizetni.

KORZÓ-MOZI

TELEFON:

Igazgatóság 455. Pénztár 11—85.

Szerdán, október 27-én.

Az évad uralkodó filmje!

MIA MAY

a főszerepben.

Cezarina!

III-ik folytatás:

Makombe Öfelsége.

filmregény 9 felvonásban.

ELŐADÁSOK hétköznap 5, 7 és 9, vasár- és ünnepnap 3, 5, 7 és 9 órakor.

LEGOLCSÓBB U J A B B RÖVIDÁRU-ÁRJEGYZÉK I

400 jardos legprimább levél védjegyű céna 28 K
50 méteres céna fehér és fekete . . . 4 K
500 jardos alsószál céna legjobb minőség 25 K

1000 jardos alsószál céna legjobb minőség 45 K
400 grm. kötőpamut minden színben . . . 35 K
D. M. C. fehér himzőpamut . . . 12 K

Egész finom fekete női harisnya dupla sarok és talpal . . . 75—85 K
Női selyem arcfátyol minden színben . . . 5 K

BOCKER és PETKOV, Dugonics-tér.

Valamint legnagyobb választék mindennemű rövidáru cikkben.

RÉSEN.

Mottó:

ADY:

Aki magyar földön nagy sorára vágyik,
Rokkanya jut el az éjszakáig.

PROHÁSZKA Ottokár, a székesfehérvári püspök (akit valamikor indexre tettek a Vatikánban) beszédet mondott a katolikus kongresszuson. Szólt az irodalomról, ami kedvenc témája neki; hajdan is az irással kapcsolatosan volt Rómával a kapcsolat. Szólván pedig az irodalomról, megállapította, hogy Petőfi az övé, az ő eszméinek le-téteményese, míg ellenben *Ady* Endre, noha fajmagyar költő volt, de a lelke galilei zsidószerűmmal volt beoltva. Be kevesek vagyunk mink *Ady* megvédésére.

Elénken helye-selték Prohászka e szavait, *Ady* Endre fekszik a Kerepesi-temetőben és verseiről Párisban tartanak éppen előadást. A művészek és írók színe-java előtt föllép a pódiumra a ma élő legnagyobb francia költők egyike, fordított verseket olvas föl egy sose hallott nevű költőről, aki csak látta Páris, hallgatta Páris dalolását, megfogta a ősz, amely ott suhant nesztelen Szent Mihály utján, ő megállott a Gare de l'Esten, — de Páris nem ismerte akkor. Most, hogy fekszik halottan, *jaj, de szép halott lett, jaj, de szép halott lett*, Páris megöleli. Elhangzik abban a gyülekezésben a szó: a XX. század tán legnagyobb lírikusa volt az a költő, akinek verseit mi franciák csak a fordítás gyenge fényében csodálhatjuk, fölfedezvén benne a legnagyobb lírikusok egyikét. Kimegyünk hát hozzá. Bandi, hej *Ady* Bandi, szégyeld magad, lehajlunk a hantra,

. Igy *Ady*val.

De Petőfi hogy az övé? Amikor Petőfi élt,

nagy divat

volt szidni a Kossuth- és Petőfi-Hundokat, akik nem engedelmessé-
kednek az atyai császárnak. És hogy övé Petőfi, aki a világszabad-sághoz irta verseit, aki a köztársasághoz irt és az Apostolt szerette, aki a legszélsőbb liberális volt korának? Aki lángoló örömmel fordult a francia forradalom felé, aki gunyolta a konzervatív osztályokat, akit megvetett kora minden konzervatív költője, politikusa, papja. Ej, felejtene az emberek. Mire oly nagy méltóságra jutnak, elfelejtik a dolgok való történetét.

PESTEN EGY NÉPISKOLÁBAN valami tapintatlan és véletlenül jó-lakott tanító írásbeli földadatott adott föl a gyerekeknek. Fölírta a táblára: mit ettem tegnap reggelire? A gyerekek utána: mit ettem tegnap reggelire. És hogy tovább már saját kis eszükkel kellett szólni a földadatot, azt írta nem egy gyerek: — Én tegnap reggelire semmit nem ettem. Vajon az iskolának adta föl a leckét a tanító ur?

A legszebb magyar film kerül be-mutatásra pénteken, szombaton és vasárnap a Belvárosi Mozi-ban. Uher Ödön legnagyszerűbb alkotása: *Egy kalandor naplója* 5 föl-vonásban. A darab főszerepeit Ig-lits Sandi, Balassa Emil, Réthey Lajos és Abonyi Tivadar játsszák. Ugyanekkor a közönség által köz-kedvelt Madge King egy újabb kalandját mutatják be 2 fölvonásban.

Indítvány a gázgyár üzemvezetésének állandó ellen- őrzéséről és az eddigi ármegállapítások fölül- vizsgálatáról.

Vita az ugynevezett döntő bíróságról. — Álljon az agyonsanyar-gatott fogyasztók mellé a közgyűlés!

A gázgyár ügy, mint hét-, vagy annál is többfejű sárkány, állandó harcban áll a fogyasztókkal. Ha az egyik fejét levágják (pedig inkább szaporítják a sárkány fejét), nő helyette másik. Legutóbb a gáz- és villany-egységárok fölemelése ellen a város és a kereskedelmi és ipar-kamara fölterjesztéssel élt, aminek az lett a vége, hogy az állítólag megfölebbezhetetlen döntő bíróság nemhogy leszállítaná az egységá-ra-
kat, hanem tartani kell attól, hogy *évekre visszamenőleg* fölemeli az egy-ségárat.

A *Munka* minden alkalommal a leghatározottabban tiltakozott a fo-gyasztókujabbkizsákmányolásaellen és ezt tette az ugynevezett döntő bíróság körüli tanácskozásokkapcsán is. Rámutattunk arra, hogy micsoda döntő bíróság lehet az, amely ki-záróan arra alakult, hogy a gázgyár érdekeit megvédelmezze. A „válasz” az volt, hogy a döntő bíróság ítélete (amely csodálatosképpen nem tud megszületni) megfölebbezhetetlen. Ily módon a város és a fogyasztók ér-dekeltségének fölterjesztése teljesen kilátástalannak látszott.

A szerdai közgyűlés elé most egy indítvány kerül, amellyel kedden foglalkozott a tanács. A tanácsban az indítvány kapcsán hosszabb vita kerekedett a döntő bíróságról. A pol-gármester kijelentette, hogy az ő tudomása szerint a döntő bíróság szervezése törvényen alapszik (kiván-csiak vagyunk erre a törvényre), tehát nem lehet appellálni ellene. Megállapíthatja a gáz- és villany-egység-árat *ahogy neki tetszik*; ha kedve tartja, fölemelheti 1914-től kezdve is és ez ellen — miután a törvény sze-rint ítélete megfölebbezhetetlen — nem lehet semmit sem tenni. Bele kell nyugodni. Punktum.

A tanács több tagja tamáskodott a döntő bíróság szent és sérthetetlen voltában és hangoztatta, hogy csak *vitás ügyben* dönthet, már pedig a föllebbezés csupán az 1919 decem-ber 22-éig megállapított egység-árakra vonatkozott, az előző évekre nem. A döntő bíróság tehát vissza-menőleg nem dönthet.

A polgármester ezzel szemben fön-tartotta azt a véleményét, hogy a döntő bíróság akár 1914-től kezdve is fölemeli az egységárat.

Érdekes, — ugy-e — hogy a döntő bíróság előtt csak az egységárok fölemeléséről lehet szó. Hát ha az a bíróság a gázgyár és a fogyasztók közt *pártatlan igazságot* akar szol-gáltatni, miért ne lehetne szó az egységárok leszállításáról is? És — kérdezzük — ha ez a nem remélt eset következne be, a gázgyár is *térdei-fejéi hajtana* a megfölebbez-hetetlen ítélet előtt? Ha pedig a döntő bíróság csak arra való, hogy a fölemelt egységárat a fogyasztókra rákényszerítse, akkor az nem döntő bíróság, hanem oktroj.

Megelőzően meg kellett így vilá-gítanunk a tanácsban történeteket, mert az az indítvány, amely a ta-nács elé került, oly állandó bizott-ság kiküldését javasolja a közgyű-lésnek, amely a gázgyár és villany-telep üzemvezetését ellenőrizze kü-lönösen abban a tekintetben, vaj-

jon a gyár üzemvezetősége meg-tett-e és megtesz-e minden időben kellő előrelátással mindent arra nézve, hogy az üzemet állandóan fön-tartsa, hogy szükségtelen reduk-ciók és egyes üzemágak beszünte-tése — amelyek különösen a tiszt-viselőket végső nyomorba kergetik — elő ne fordulhassanak. A bizott-ság további feladata lenne az in-dítvány szerint az eddigi ármegállapítások fölülvizsgálata és a kellő ér-tékére való leszállítása annak a me-sének, hogy valamely döntő bíróság vagy bizottságnak joga volna a két szerződő fél időről időre való egyez-ményei ellenére évekre visszamenő-leg pótdíjakat vagy egységárat megállapítani.

Az indítvány tehát az egységárok megállapítását is az ellenőrző bi-zottság fölülvizsgálata alá kívánja bocsátani, amire viszont a tanács szerint csak a döntő bíróság illeté-kes. Eppen ezért a tanács csak az indítvány első részét pártolja, a másodikat, amely az eddigi ármeg-állapítások fölülvizsgálatára vonat-kozik, nem.

A közgyűlésnek tehát *Szűjjártó* Albert indítványának kapcsán tisztázni kell a helyzetet és *erélyes föliratot kell intéznie a szakminisz-terhez*, miképpen áll tulajdonképpen a gáz- és villanyegységárok meg-állapításának ügye? Ki van-e a la-kosság teljesen szolgáltatva a döntő bíróságnak, vagy lehet-e mód arra, hogy a fogyasztók érdekei meg-óvassanak? Ennek a tisztázása nél-kül a külön bizottság kiküldésének nem lenne semmi értelme. A köz-gyűlés álljon erélyesen (ha erre egyáltalán számítani lehet mai összetételében) a fogyasztók mellé és tisztázza a gázgyár-ügyet. Leg-alább ennyi haszna legyen — többre ugy sincs kilátás — az indit-válynak.

— Az ujszegedi gyufagyár. Az új szegedi gyufagyár építési munkálatai teljesen elkészültek és most az üzem fölszerelése folyik.

Szökés a halottas kamrából. Le-pain legújabb bravurjai kerülnek bemutatásra szerdán és csütörtökön az Urániában

HIREK.

— A közgyűlés napirendjén. A szerdai közgyűlés napirendjén a város kölcsönügyletei, zárószám-adásai is szerepelnek. Foglalkozik továbbá a közgyűlés a villamos-társaság föllebbezésével is a meg-állapított városi illetékek ellen. Az egyik indítvány megszüreti a föld-gázkutatót és határoz a közgyű-lés a vegyvizsgáló államosításának föltételeiről is. Nagyobb vitára csak a gázgyár ügynél van kilátás. Erről külön cikkben foglalkozunk.

— A költségvetés és a tisztviselő. A jövő évi költségvetés a szer-dai közgyűlés elé kerül. Mint is-meretes, a pénzügyi bizottság a jö-vedelmek fokozásával 75 százalékra szorította le a tervbe vett 250 szá-zalékos pótdát. A fokozott jöve-delmek behajtására a tanács meg-tette az intézkedéseket. A pénz-ügyi bizottság javaslata alapján a tisztviselők természetbeni ellátására kétféleképpen állapít meg a költségve-tés. A tanács az összeg fölhaszná-lásáról akkor határoz végérvénye-sen, amikor dönt a tisztviselőknek földbérleti kérelméről. A tanács szerint ugyanis a közlegelőből ezer holdat kellene kihasítani, ahol a tisztviselők részére termelnének. A tisztviselők viszont saját keze-lésre kérnek földet a várostól.

— Árdárgítás. Kedden délelőtt a rendőrség a piacon razzia-t tartott, hogy az élesztővel láncoló egyéne-
ket összefogják. A kihágási bíróság elé állították Nagy Erzsébet es-a-nádpalotai és Bilincki Mária sze-gedi lakosokat, mert az élesztő kilóját 44 korona helyett 100 ko-ronáért árulták. Az élesztőt elko-bozták és ügyüket áttették az uzsorabírósághoz

x Kőváry Imre orvosműszerek, kötszerek, betegápolási és fotós cikkek nagy raktára: Kárász utca 10. sz. a. (Prófétával szemben).

— Tőzsde. Zürich, okt. 26. (Zárlat.)
Berlin 9.15
Hollandia . . . 194.25
Newyork 6.34
London 21.87
Páris 40.65
Milano 23.825
Brüsszel 43.20
Kopenhága . . . 87.50
Stockholm . . . 123.50
Krisztiania . . . 87.—
Madrid 89.10
Buenos-Aires 280.—
Prága 7.60
Budapest 1.55
Bukarest 10.65
Bécs 2.10
Osztrák boly. . . 1.65
Varsó 2.—

Budapest, okt. 26.
Arany 20 frankos 1190-1230
Font . . . 1435-1470
Leva 550-590
Dollár 400-430
Fr. frank 2750 2800
Márka 590-615
Lira 1550-1590
Osztrák kor. 96-101
Rubel 340-360
Lei 700-745
Sokol 50-520
Sv. frank —
Kor. dinár 1220-1260
Fr. dinár 1230-1260
Lengyel m. 140-155

BELVÁROSI-MOZI

TELEFONSZÁMOK: Igazgatóság 258. Pénztár 582.

Szerdán és csütörtökön.

A SZEZON LEGKIMAGASLOBB SLÁGERE!

A HALÁL HIRNÖKE

II. rész. 7 felvonásban. A főszerepben: Lea Boird és Legar.

Mindegyik rész teljes egészet képez, mivel az előző rész is benne foglaltatik.

KULTURA.

SZÍNHÁZ.
HETI MŰSOR.

Szerda: Három testőr, bohózat. Premierbérlet A 9. sz.

Csütörtök: Három testőr, bohózat. Premierbérlet B sz.

Péntek: A bőregér, operett. Premierbérlet B 10. sz.

Szombat: A bőregér, operett. Premierbérlet A 10. sz.

Vasárnap délután: A kék asszony, operett.

Vasárnap este: A peleskei nótárius, énekes bohózat. Bérletszűnet.

Hétfőn délután: Molnár és gyermeke, népies színmű.

Hétfőn este: A biboros, színmű. Palágyi Lajos főléptével.

MOZI.

A Belvárosi Mozi szerdai és csütörtöki műsora szenzációszámba fog menni. Ekkor kerül ugyanis bemutatásra a *Halál Hirnöke* II. része, melyről a fővárosi lapok is a legszebb hangon nyilatkoztak. A második résszel egyidejűleg az első rész is össze lesz foglalva úgy, hogy akik elmulasztották az első részt megtekinteni, azoknak is alkalmuk lesz fogalmat alkotni az előzményekről. A darab főszerepét Lea Baird és Legár: Seldon Lewis játsszák.

Értesítés. A Belvárosi Mozi igazgatósága értesíti a közönséget, hogy folyó hó 29-én és 30-án az előadások délután 4 és 6 órakor kezdődnek, mivel este 8 órakor a Környi-féle hangversenyt tartják.

SZAKMOZGALOM.

Munkásotthon építési alap: 3486.20 K

A munkások és az ipar.

A modern gyárlpar.

Irta Adolf Braun. Fordította Áos Tamás.

II.

Ameddig a munkáltató nem talál semmiféle ellentállásra, addig döntő alapelve a legnagyobbfoku kizsákmányolás, a munkások munkaerejének a legvégső korlátokig való kihasználása. A munkáltatónak az az ideálja, hogy az egész iparág, az egész szakma az ő vezetése, az ő érdekei alá kerüljön. Ez meghatványozza és fokozza a célját azért, hogy minél nagyobb profitot érhesen el.

Ennek az ideálnak a folytonos hajszolásában ráismertünk azokra a munkáltatókra, akik szembehelyezkednek minden munkásköveteléssel, a gyülekezési, az egyesülési, a jogegyenlőségi, a munkásvédelmi és a szociálpolitikai munkáskövetelésekkel. Az ő akaratuk élesen szembe száll mindazzal, ami a munkást egyszerű, kihasználható szerszámmá, jellegéből kiemelné, aki csak arra való, egvedül csak arra való, hogy a munkáltató profitját növelje. Szerencsére ma már nem lehet sok üzemet így berendezni. A természeti erők megfékezése és a termelés szolgálatába való állítása óriási mértékben emelte és fokozta a munkateljesítményt, a munkáltatók nyeresége óriási méretekben gyarapodott, de óriási méretekben terjedt a munkáltatók között való verseny is, a konkurrencia, amely csökkentette a profitot. Végül a munkáltatók szervezete is szabályozta a versenyt és megszabta a zavartalan, versenynélküli profittermelés rendjét. De a munkások sem azok már, akik voltak, már

nemcsak a munkáltató akarata után igazodtak. A munkások fölismerték az ő saját, a munkáltatókkal ellentétes érdekeiket. Fölismerték, hogy a munkáltatónak az a törekvése, hogy minél több profitot termeltesen velük, tekintet nélkül egészségükre, tekintet nélkül emberi megélhetésükre, káros a munkásokra nézve.

A munkások fölismerték, hogy a munkáltatók gépnek tekintik őket, amelyet ki lehet használni a végsőig. De még a gépnek is előnye van a munkásokkal szemben, mert a gépet kimélik, hogy használhatóságát máskor is igénybe vegyék. A gépet gondozzák, ápolják, a gépre ügyelnek, vigyáznak rá és tisztán tartják. De ha a munkás megbetegszik, ha baleset éri, ha kidől a munkából, akkor senki sem törődik vele és a családjával. Mást állítanak a helyébe, hogy frissebb munkaerővel tovább termeljék a profitot. A munkáltató nem érez semmi részvétet munkásainak sorsa iránt, nem törődik magánéletük ezer és ezer baja iránt, de ha vaskollégájuknak a legkisebb hibája is van, a munkáltató minden ébersége és mérnökeinek és gépészeinek minden tudása és érdeklődése veszi gondozás alá. A gépet jobban megbecsülik, mint a munkást... noha a gyáros a társadalmi életben — úgy lehet — a legjobb, a leghumánusabb ember, érző családapa, modern gondolkodású, jótékonytényt gyakorló ember, a gyárban mégis az az alapelve, hogy kevés költséggel lehetőleg nagy profitra tegyen szert. A gyáros természetesen találja a feleségének, fiainak és a családjának költsézését és fényűzését, de a legnagyobb takarékoskodik gyakorlatja a gyárban. A munkabérek fizetésénél takarékoskodnak és minden ellenkező szándékot az üzem, a vállalkozás megzavarásának tekintenek.

A vállalkozás magántulajdonban való vezetését nem sok figyelemben részesítik a munkásemberek. Ezt, mint a mai társadalomban adott helyzetet, tudomásul veszik és szembehelyezik velük a maguk érdekeit. Mihelyt fölismerték azt, hogy a munkáltatók csak a maguk érdekeivel törődnek, föl kell ismeriük azt is, hogy az érdekeik ellentétesek a munkáltatók érdekeivel. Ez nyilvánvalóvá válik a gyár berendezésén, a munkásvédelmen, a munkaidő tartamán, a munkabér módján és mennyiségén, a gépek alkalmazási módján és az egész gyári szervezet működésén és berendezettségén. E pontokban ellentétesek a munkások és munkáltatók érdekei. És ez nemcsak egy gyár sajátja, ez minden gyárban így van. Ahol a munkások előbb fölismerték a maguk érdekeit és azokat a szervezkedéssel megtudták védeni, ott jobbak, az ő érdekeiknek megfelelőbbek a gyári viszonyok; ahol azonban szervezetlenek és öntudatlanok, ott a gyáros érdekeinek felelnek meg a gyár rendszabályai és munkaviszonyai.

A modern gyár a legjobb szemléltetője az osztályharcoknak. Itt a legjobban nyilvánulnak az ellentétek. Itt meztelen nyíltsággal állnak szemben egymással munkások és munkáltatók, proletárok és kapitalisták.

Sok tízezer munkás és munkásnő áll szemben néhány gyárossal, a gyárak egyre hatalmasabbak és nagyobbak, a profit egyre növekedik

és az elbasznált munkaerőt állandóan újabb és frissebb munkásokkal és munkásnőkkel pótolják. Mig egyfelől szakadatlan iramban dolgoznak éjjel-nappal, különórásában, addig másfelől sok ezer munkás munka nélkül nyomorog. A modern gyár az alkalmazott munkásokat kihasználja a végsőig.

A kisüzemek megszűntek, a gyárak hatalmasabbak lettek, a részvénytársaságok kiterjeszkedtek, szóval az ipari kapitalizmus egy hatalmasabb fejlődésbeli fokra jutott. És mindezt a munka teremtette. Ezt a fejlődést a kollektív munka irányában segíteni, hogy a munkások munkájuk gyümölcsét élvez-

hessék és hogy eltulajdonított munkaértéküket ne élvezhessék mások munkanélküli jövedelem gyanánt, — ez a munkások modern szervezkedésének a célja!

A magyarországi szakszervezetek Budapesten vasárnap tartott kongresszusáról szóló részletes tudósításunkat tolytatólagos cikkeiben csütörtöki számunkban kezdjük meg.

Szerdai gyűlések.

Munkásműködők taggyűlése este 6 órakor a Kis-kaszinóban.

Vas- és fém munkások vezetőségi ülése este fél 7 órakor a Kis-kaszinóban.

Nyom. Burkus András könyvnyomdájában Szeged, Madách-utca és Vidra-utca sarak.

BUCHWALD TIVADAR

Kálvin-tér 2. sz. a. Református-palota.

Zsineg, uj és használt zsákok, ponyva és gazdasági kötélárú a legolcsóbban gyári áron ajánl. — TELEFON 205. —

ADJA EL

bármilyen használhatatlan ébressztő, fali vagy zsebkór-SZERKEZETÉT, melyeket alkatrész hiányában magas áron MEGVESZEM.

Győri Béla

műorás, Klauzál-tér 2. szám.

Tört ARANYAT, EZÜSTöt legmagasabb árban vásárol.

MEGYNYILT!

LEDNITZKY JÓZSEFNÉ és Tsa vászon, chiffon, kanavász, női, férfi- és gyermekkelengye áruháza: Szeged, Kárász-utca 6. sz. a.

Női és férfikalap gyártó!

Lézinger Ödön Szeged, Kárász-utca 8. (Udvar.)

Vállal minden e szakmába vágó munkákat a legutolsó divat szerint jutányos áron.

UJ BÖRKERESKEDÉS! Az összes bőr eldoló iparosság tudomására hozzuk, hogy üzletünket Mikszáth K.-u. 12. Borkházban megnyitottuk.

Tisztelettel FLEISCHER és ENGELSMANN.

0 és 00 aranyesiriz

kapható KLEIN KÁROLY borkereskedésében, Csongrádi-sugarút 10.

REKLÁM ARAK!!!

BARBUL JÁNOS divatáruháza. Feketesas-utca 16. Gambrinus mellett.

Szővetek, schiffonok, zepfirek, flanelok, harisnya neműek, összes rövidárú, szabó kellékek, stb. nagy választékban.

Legjobb sveici óra, ékszer, grámofon'emez, öngyújtó, zseblámpa, legolcsóbb árakkal. Óra- és ékszerjavítás jótállás mellett. Tört aranyat, régi arany- és ezüst pénzeket legmagasabb áron vesznek.

Tóth József órásmester, Kölcsey-utca 7. sz.
Profétával szemben. Kézműves Bank-épület.

HAVAS GYULA gépészmérnök

mechanikai, gépjavitó és autogénhegesztő üzeme
SZEGED, Szent Mihály-utca és Fodor-utca sarak.

Elsőrendű kárpitos-üzlet, elvállal mindennemű kárpitos munkát a legizlésesebb kivitelben. A legkomplikáltabb kézimunkák **Mülhoffer Albert,** Bástya-utca 9. montirozását jutányos áron készítem

Teveször kabátok, férfi és női ruhaszövetek nagy választékban érkeztek **K E T T I N G** divatárú üzletébe, Kigó-utca 2. sz.

Zsineg, zsák, ponyva és gazdasági kötélárú

a legjutányosabban **Hesser Lajosnál,** Feketesas-u. 24. Kohn-beSZEREZHETŐK palota. Telefon 13-57.

Rövidárú, cernák, harisnyák, szabókellékek, téli kezes-lábas gyermeköltönyök és szvettetek legolcsóbb bevásárlási forrása **viszonteladók részére is**

STEIN és VADÁSZ rövidáruháza, Tisza Lajos-körút 84.

MUNKÁSOK ÁLTALÁNOS FOGYASZTÁSI SZÖVETKEZETE

TELEFON SZÁM 1-20. FEKETESAS-UTCA 19. SZÁM. TELEFON SZÁM 1-20.

Mindennemű termények állandóan kaphatók. — Nyers- és pörkölt-kávé a legolcsóbb árban. — Gyertya, lámpaüveg és lámpabél, tea, rum, cognac, likör. — Kitűnő minőségű svéd gyújtó.

NAPONTA FRISS ÉLESZTŐ TAGJAINKNAK